

Nieuwegein

Concerndirectie

Koersnota 2021

Raadsnummer	2020-245
Datum	10 juni 2019
Auteur	Marloes Klooster-Steinmeijer

Inhoudsopgave

1	Leeswijzer	3
2	Perspectief	4
	Financiële effecten corona	4
	Financiële positie	6
	Meerjarenperspectief en begroting	6
	Sociaal domein	7
	Resumé	9
3	Corona	10
	3.1 Inleiding	10
	3.2 Uitgangspunt	10
	3.3 Compensatie vanuit het Rijk	10
	3.4 Actuele ontwikkelingen	11
	3.5 Maatschappelijke voorzieningen	12
4	Financieel perspectief 2021-2024	14
	4.1 Perspectief 2021-2024	14
	4.2 Ontwikkelingen	15
	4.3 Financiering	19
	4.4 Dekkingsreserve kapitaallasten	20
	4.5 Technische uitgangspunten voor de begroting	21

1 Leeswijzer

Voor u ligt de koersnota 2021. Vanwege de onzekerheden die de corona-crisis met zich meebrengt, is dit jaar een koersnota opgesteld in plaats van een kadernota zoals gebruikelijk is. Deze koersnota bevat allereerst het perspectief op de komende periode. Hierin zijn de koers en uitgangspunten voor de begroting 2021 beschreven, zowel in het algemeen als specifiek voor het sociaal domein. Het derde hoofdstuk gaat over de gevolgen van corona. Tot slot bevat hoofdstuk 4 een doorkijk op het financiële perspectief voor de begroting 2021-2024.

2 Perspectief

Toen het college in januari 2020 de voorbereidingen startte voor het begrotingsjaar 2021, konden we nog niet bevroeden dat we twee maanden later in een veranderde wereld zouden leven, waarin onzekerheid en zorgen over de toekomst overal aanwezig zijn. De impact van de coronacrisis is fors. Het kabinet spreekt zelfs van de grootste crisis die Nederland doormaakt sinds de tweede wereldoorlog. De gehele samenleving wordt geraakt.

Deze crisis en de daarmee samenhangende onzekerheid hebben ertoe geleid dat de voorbereidingen voor het begrotingsjaar 2021 zijn bijgesteld. In plaats van de kadernota, waarin naast de kaders voor de begroting, een beeld voor de lange termijn (tot 2040) zou worden geschetst, is deze koersnota opgesteld.

Deze koersnota heeft vooral betrekking op het perspectief voor de begroting 2021. Echter we kunnen dit perspectief niet loskoppelen van de ontwikkelingen die dit jaar spelen. Daarom gaat deze koersnota ook in op de gevolgen van corona en de maatregelen die het college in dit kader heeft genomen. Deze maatregelen hebben vooral effect in 2020, maar zullen ook doorwerking hebben in 2021. Hiermee geeft het college een vervolg aan de brief die op 15 mei 2020 aan de raad is verstuurd (2020-208).

Financiële effecten corona

De coronacrisis brengt vele onzekerheden met zich mee. Er bestaat onzekerheid over de mate en termijn waarin de effecten zich voordoen. Er zijn de afgelopen periode verschillende scenario's en berekeningen gepubliceerd. Met het voortschrijden van de tijd en nieuwe inzichten verliezen scenario's aan relevantie. Inmiddels weten we dat een stevige economische recessie geen onzekerheid meer is, maar een gegeven. Wat we nog niet weten is of de intelligente lockdown die nu van kracht is en (langzaam) wordt afgebouwd (vanaf 1 juni terug naar een grotendeels draaiende anderhalvemetersamenleving) voldoende is om de crisis het hoofd te bieden, of dat er op latere momenten nog maatregelen van kracht zullen zijn die grote (economische) gevolgen zullen hebben. Hierbij speelt ook de onzekerheid over het al dan niet oplaaien van een tweede golf van de pandemie eind 2020 / begin 2021, want dan zal de economie ook in 2021 nog (verder) krimpen.

Vanuit deze gedachte willen we ons niet laten leiden door scenario's, maar ons vooral wendbaar opstellen, zoals we dat ook de afgelopen periode hebben gedaan. Daarom wil het college tot de kadernota 2022, dus het komende jaar, alles rondom corona in tijdelijkheid organiseren. Tussentijds wordt in ieder P&C-document het beeld over de situatie geactualiseerd. Bij de kadernota 2022 maken we opnieuw de balans op. Op deze wijze kunnen we acteren op wat er op ieder moment speelt en steeds bijstellen.

Dit betekent dat we alle extra kosten en lagere inkomsten als gevolg van corona in 2020 en 2021 als incidenteel beschouwen. Gezien de verwachte compensatie door het Rijk, onze financiële positie en het meerjarenperspectief in onze begroting, zijn wij in staat dit uitgangspunt te hanteren.

Vooralsnog gaan we er vanuit dat de incidentele meerkosten die voortvloeien uit de uitvoering van landelijke noodmaatregelen, of vanwege landelijke afspraken, bij het Rijk kunnen worden gedeclareerd. Ook verwachten wij dat voor de overige maatregelen en tegenvallende inkomsten sprake zal zijn van compensatie door het Rijk. Voor de periode 1 maart tot en met 1 juni heeft het kabinet op 28 mei aangegeven dat in totaal voor ruim een half miljard euro compensatie plaatsvindt voor een aantal onderwerpen (zie het volgende hoofdstuk). Dit is een eerste tranche, omdat nog geen volledig beeld bestaat van alle financiële gevolgen voor de gemeenten. De komende tijd wordt hier verder aan gewerkt. Daarnaast wordt ook voor de periode na 1 juni gekeken welke compensatie nodig is voor de hogere uitgaven en gedeelde inkomsten¹.

Ook wij hebben de uitdaging om invulling te geven aan een samenleving waarin de 1,5 meternorm geldt. Dit vraagt om aanpassing van iedereen en dit heeft gevolgen voor het gebruik van het Stadhuis, de inrichting van de openbare ruimte, handhaving, etc. De afgelopen periode hebben we steeds zoveel mogelijk samen met de stad gewerkt aan corona gerelateerde vraagstukken. Daar waar we invloed hebben, zetten we ons als betrokken overheid in om de negatieve gevolgen van corona te beperken. Deze samenwerking wil het college komende periode, samen met de raad, voortzetten. Daarbij gaat het niet alleen om het beschikbaar stellen van middelen, maar ook om andere manieren van samenwerken, waarbij we zoveel mogelijk vanuit mogelijkheden, in plaats van beperkingen, willen meedenken.

Er zijn gevolgen voor de gehele samenleving en de economie. De verwachting is dat door de crisis meer burgers in de bijstand zullen komen en de armoede- en schuldenproblematiek gaan toenemen. De mate waarin deze effecten zich, op de korte en lange(re) termijn, voor gaan doen, is nu nog niet in te schatten. In aansluiting op de oproep van het kabinet om te blijven investeren, o.a. in (sociale) woningbouw en energietransitie, willen we ook de komende jaren uitvoering blijven geven aan onze plannen en voor 2021 ook nieuwe opgaves die wij van belang achten voor de vitaliteit van de stad realiseren.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/28/kamerbrief-over-financiële-impact-corona-maatregelen-op-medeoverheden>

Financiële positie

De financiële positie van de gemeente Nieuwegein maakt het mogelijk om de financiële effecten van corona met incidentele middelen op te vangen. In de jaarrekening 2019 is gerapporteerd over onze reserves en ons weerstandsvermogen.

We beschouwen de algemene reserve als buffer om in deze onzekere situatie de incidentele, corona-gerelateerde kosten op te vangen. De algemene reserve kent een omvang van € 6,7 miljoen (per 31/12/2019). Het voorstel is om in ieder geval voor 2020 en 2021 de algemene reserve te gebruiken om de financiële consequenties van corona op te vangen.

Op het moment dat de algemene reserve uitgeput raakt, zijn er nog verschillende mogelijkheden om de incidentele lasten op te vangen. Indien er begrotingsruimte is, dan kunnen we deze ook aanwenden om de effecten van corona op te vangen. Zodra de algemene reserve en de begroting geen ruimte meer bieden, zal het college met de raad in gesprek gaan over de inzet van andere middelen.

Wij verwachten echter dat onze reservepositie voldoende is om de effecten vooralsnog incidenteel op te vangen. Dat maakt dat wij een zorgvuldige afweging over wat we eventueel structureel in onze begroting verwerken voorrang willen geven boven acuut handelen vanuit een crisissituatie. Acuuut handelen kan immers leiden tot onnodig snijden in belangrijke voorzieningen voor onze inwoners, terwijl dat uiteindelijk niet nodig blijkt te zijn. Vandaar ook onze keuze om eerst bij de kadernota 2022 mogelijke structurele effecten in de meerjarenbegroting op te nemen.

Meerjarenperspectief en begroting

Doordat wij in staat zijn om de financiële effecten van corona met incidentele middelen op te vangen, hoeven wij geen aanpassingen te doen in de ambities die we voor 2020 hebben geformuleerd. We blijven uitvoering geven aan de geplande investeringen in plaats van deze uit te stellen (anti-cyclisch investeren). We willen onze geplande investeringen uitvoeren en, binnen de mogelijkheden die er zijn, proberen we achterstanden in te lopen en investeringen te versnellen.

Ook biedt ons dit ruimte om in de begroting 2021-2024 uitvoering te blijven geven aan onze plannen en voor 2021 nieuwe opgaves die wij van belang achten voor de vitaliteit van de stad op te nemen. In hoofdstuk 4 gaan wij hier verder op in. Tegelijkertijd zien we in het sociaal domein een aantal uitdagingen voor de komende begrotingsperiode, die hierna worden toegelicht.

In aanloop naar de begroting 2021-2024, zullen wij verder uitwerking geven aan het perspectief op de langere termijn (met een scope tot 2040); het duurzaam financieel evenwicht. Het college heeft, onder andere in de kadernota 2020, met de raad gedeeld dat maatregelen nodig zijn om ook langjarig te kunnen blijven investeren in de kwaliteit van de stad. Dit betreft een complex financieel-technisch vraagstuk, waarover het college graag met de raad in gesprek gaat. De gesprekken die hierover gepland stonden in het voorjaar 2020 worden naar september 2020 verschoven.

Sociaal domein

In april 2020 hebben wij u per brief (2020-143) geïnformeerd, dat bij het opmaken van de jaarrekening 2019 is geconstateerd dat er voor maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugdzorg sprake is van aanzienlijk hogere uitgaven dan begroot. Net als in andere gemeenten, zien we dat in het afgelopen jaar steeds meer inwoners een beroep op Wmo of Jeugd ondersteuning hebben gedaan, waardoor de uitgaven toenemen. Hierdoor staat ons meerjarenperspectief binnen het sociaal domein onder druk en raakt de reserve sociaal domein sneller uitgeput dan verwacht.

Als wij vast willen houden aan ons uitgangspunt dat wij, ook binnen het sociaal domein, structurele lasten met structurele baten willen bekostigen, worden wij er nu toe gedwongen om ons goed te bezinnen op de uitgaven in het sociaal domein, zowel in 2020 en 2021, als voor 2022 en verder. Zoals in de brief aangegeven hebben wij mogelijke maatregelen in beeld gebracht, zowel in het beleid als in de uitvoering, om de uitgaven te verlagen en daarmee in lijn te brengen met de beschikbare middelen.

Financiële beeld sociaal domein

Voor de langere termijn blijven wij het uitgangspunt hanteren dat de beschikbare middelen toereikend moeten zijn voor de uitgaven. We verwachten dat dit, door het nemen van maatregelen (zie hierna), haalbaar is vanaf 2022. Daarbij zijn we wel mede afhankelijk van besluiten van het kabinet over het structureel maken van extra middelen. In 2020 en 2021 verwachten we, op basis van de huidige inzichten, nog een tekort. In 2020 zullen we dat grotendeels kunnen dekken uit de reserve sociaal domein. Die zal daardoor een jaar eerder dan voorzien uitgeput zijn. Daarnaast nemen we een aantal maatregelen, onder andere in de transformatieagenda. Ons streven daarbij is om het tekort in zowel 2020 als 2021 terug te dringen. Voor 2021 verwachten we op dit moment nog een incidenteel tekort van ongeveer € 2 mln. In de bestuursrapportage 2020 en de begroting 2021 zullen we de maatregelen vertalen in een geactualiseerde prognose.

De inhoudelijke koers

Wij hebben vanaf 2015 ingezet op een brede Transformatieagenda, over alle leefgebieden heen. De praktijk tot nu toe laat zien dat we in staat zijn geweest om de zorg die gevraagd werd daadwerkelijk te leveren. We hebben de mensen die het nodig hadden ondersteuning kunnen bieden op onder andere het terrein van schuldhulpverlening, uitkeringen en ambulante jeugdhulp. Ook heeft Geynwijs in de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt.

De verschillende projecten uit de Transformatieagenda weten de inwoner te bereiken en de resultaten zijn zichtbaar in de stad.

In juli 2019 heeft u de uitvoeringsagenda voor de 3^e fase vastgesteld. In deze laatste fase brengen we alles wat we in de afgelopen jaren hebben opgebouwd samen. De basis is hiermee gelegd en we kunnen vanuit deze basis werken aan verdergaande transformatie, integratie en verdieping. Deze opgave heeft vanuit de financiële situatie nu extra urgentie gekregen, maar zal om een andere aanpak vragen dan wij in juli vorig jaar voor ogen hadden. Op dat moment was de verwachting dat we meer tijd konden nemen voor intensief investeren om later het maatschappelijk en financieel rendement te oogsten. Nu moeten wij, gegeven de financiële situatie, versneld keuzes maken en toewerken naar een afronding in een afgeslankte vorm.

Maatregelen

Tot aan de programmabegroting 2021 nemen wij dan ook langs onderstaande lijnen de uitgaven in het sociaal domein onder de loep:

- Voor de Transformatieagenda zetten wij in op een mix van versnelling, aanscherping en vertragen. Wij zijn reeds gestart om verschillende projecten in de transformatieagenda versneld te evalueren om een besluit te kunnen nemen of wij hier al dan niet mee door gaan in 2020 of vanaf 2021 e.v.. Tevens bekijken we welke trajecten wij (versneld) doorzetten, omdat wij op korte termijn maatschappelijk en financieel resultaat verwachten.
- Er wordt een nadere analyse uitgevoerd op de uitgaven Jeugd en Wmo; de afgelopen jaren is een volumegroei en daarmee kostentoeename te zien. Twee werkgroepen buigen zich over de vragen wat de snelle stijging in de kosten veroorzaakt heeft en wat de mogelijkheden zijn om de uitgaven (structureel) terug te dringen.
- Tenslotte, zoeken wij in de reguliere exploitatie van het programma Versterking, Eigen Kracht, Ondersteuning & Bescherming naar mogelijkheden om de uitgaven bij te stellen.

Samenhang

Met de geschetste aanpak koersen wij op een samenhangende benadering om een gebalanceerde afweging te kunnen maken ten aanzien van de uitgaven in het sociaal domein voor de meerjarenbegroting 2021-2024. Daarbij hebben we oog voor het belang van een duurzaam financieel evenwicht, we kijken dus niet slechts naar financiële besparingen op de korte termijn, maar betrekken daar ook de financiële winst op langere termijn bij. Maar belangrijker nog: we denken goed na over wat de consequenties zijn van de te maken keuzes voor onze inwoners en voor onze samenwerkingspartners. Met deze maatregelen willen we proberen om het tekort voor 2021 terug te dringen en tegelijkertijd een financieel solide basis te hebben voor de jaren hierna. De huidige prognoses laten ook voor 2022 en latere jaren nog een tekort zien, wat we met de hiervoor genoemde maatregelen proberen terug te dringen tot 0. In hoofdstuk 4 zullen we in de financiële overzichten dit voorlopige negatieve saldo opnemen. In de begroting zal vervolgens een geactualiseerd inzicht worden gepresenteerd.

Aanvullend op de inhoudelijke afwegingen volgen wij in ons financieel perspectief het advies van het Rijk en de VNG om de incidentele financiële middelen voor Jeugd vanaf 2021 structureel in te boeken in onze begroting. Een nieuw kabinet zal besluiten wat de uiteindelijke omvang gaat zijn van de structurele middelen voor jeugdhulp die gemeenten ontvangen.¹ Tenslotte plaatsen wij vanaf 2022 geen hek meer om de begroting van het sociaal domein, maar lopen de budgetten en de dekking mee in het reguliere begrotingsproces.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2020/05/29/meicirculaire-gemeentefonds-2020>

Resumé

Hiervoor zijn de kaders en uitgangspunten weergegeven voor de begroting 2021 en de wijze waarop wij met de effecten van corona willen omgaan in 2020 en 2021, zowel in het algemeen als specifiek voor het sociaal domein. Samengevat betreft dit de volgende uitgangspunten:

1. Voor de begrotingsjaren 2020 en 2021 beschouwen we alle financiële effecten van corona als incidenteel.
2. Daar waar het rijk deze financiële effecten niet compenseert, vangen wij deze in eerste instantie op uit de algemene reserve.
3. Op het moment dat de algemene reserve ontoereikend is en er geen begrotingsruimte meer is om dit op te vangen, doet het college een voorstel aan de raad voor inzet van andere reserves of het gebruik van andere instrumenten.
4. In het perspectief 2021-2024 houden wij financiële ruimte voor nieuwe (beleidsmatige) ontwikkelingen.
5. De financiële gevolgen van corona voor 2020 verantwoorden we, voor zover op dat moment bekend, in de bestuursrapportage 2020, de 2^e technische wijziging en jaarrekening 2019. Onderdeel van de bestuursrapportage is een integraal overzicht van begrotingswijzigingen.
6. Voor het sociaal domein streven we ernaar dat vanaf 2022 de beschikbare middelen binnen het sociaal domein toereikend zijn voor de uitgaven.
7. In de begroting 2021 accepteren we eenmalig een tekort voor het sociaal domein. Dit tekort proberen we zo veel mogelijk te beperken door maatregelen te nemen. We stellen voor het resterende tekort incidenteel te dekken uit de algemene reserve.

3 Corona

3.1 Inleiding

In de brief van 15 mei over de financiële effecten van corona (2020-208) heeft het college de raad geïnformeerd over de financiële gevolgen van de huidige corona-crisis voor de gemeente Nieuwegein. In deze brief is een eerste beeld geschetst van de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2020 als gevolg van de coronacrisis. In die brief is ook aangegeven dat in de komende P&C-documenten dit beeld telkens wordt geactualiseerd. In dit hoofdstuk wordt hier een vervolg aan gegeven.

3.2 Uitgangspunt

Zoals ook in de brief aangegeven, doen zich binnen het gehele palet aan taken van de gemeente meerkosten voor als gevolg van corona. Er gaat meer geld naar sociale uitkeringen, zorg en ondersteuning, maar er zal waarschijnlijk ook een grotere financiële bijdrage moeten worden afgedragen aan gemeenschappelijke regelingen zoals de GGD. Tegelijkertijd zien we dat onze eigen inkomsten (fors) dalen vanwege het niet heffen van toeristenbelasting, parkeergelden en precariorechten en verminderde huuropbrengsten.

We verwachten dat het merendeel van deze kosten zich beperkt tot 2020 met een doorloop naar 2021. We kunnen nu nog niet inschatten welke structurele effecten corona met zich mee zal brengen. Dit is in grote mate afhankelijk van de economische ontwikkeling. Gezien de onzekerheden die er op dit moment nog zijn, is het belangrijk dat we flexibel blijven acteren op basis van steeds weer nieuwe inzichten en ontwikkelingen die zich voordoen. Naar onze verwachting zal er begin volgend jaar wel een beter beeld bestaan over de werkelijke en mogelijk ook structurele effecten van de coronacrisis. Deze inzichten verwerken wij in de kadernota 2022 die medio 2021 in de raad wordt behandeld. Tot die tijd wordt, zoals gezegd, bij elk P&C-document het beeld geactualiseerd en zo nodig dit uitgangspunt aangepast.

3.3 Compensatie vanuit het Rijk

Het kabinet heeft een nieuw pakket aan steunmaatregelen afgekondigd. Op 28 mei heeft het kabinet een brief gestuurd waarin zij een toelichting geeft op een compensatiepakket waarmee het kabinet gemeenten steunt voor gederfde inkomsten en verhoogde uitgaven in de periode tussen 1 maart en 1 juni. Dit betreft een eerste pakket; de komende periode wordt gewerkt aan aanvullende afspraken, zowel aanvullend op de periode tussen 1 maart en 1 juni als voor de periode na 1 juni. Er is nu nog geen duidelijkheid over de wijze waarop deze compensatie over gemeenten wordt verdeeld. Dit eerste compensatiepakket betreft een bedrag van een half miljard euro en heeft onder andere betrekking op:

- Compensatie voor gederfde inkomsten uit toeristenbelasting en uit parkeerinkomsten
- Compensatie voor directe meerkosten die voortkomen uit coronamaatregelen en het volgen van RIVM-richtlijnen bij de uitvoering van de Jeugdwet en WMO en kosten die gerelateerd kunnen worden aan uitstel van noodzakelijke zorg
- Noodopvang kinderen met ouders cruciaal beroep

- Compensatie gericht op borging van de lokale culture infrastructuur, o.a. bibliotheken, muziekscholen, musea, stadsschouwburgen, filmhuizen

Reeds eerder heeft het kabinet onderstaande compensatie toegezegd:

- Compensatie inkomstenderving kwijtschelden huur aan sportverenigingen
- Compensatie inkomstenderving eigen bijdrage Wmo (maanden april en mei 2020)
- Vergoeden eigen bijdrage van ouders die gebruik maken van de gemeentelijke regelingen: peuteraanbod, SMI en Voorschoolse Educatie (VE). (tot 8 juni 2020 (moment waarop de compensatie stopt)
- Vergoeden uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers
- Handhaven maandelijkse betalingen bijstand op het niveau van het voorlopig vastgesteld budget en in september het macrobudget 2020 nader bezien, waarbij rekening zal worden gehouden met de actuele conjuncturele situatie

3.4 Actuele ontwikkelingen

Via de verschillende corona-updates informeert het college de raad over actuele ontwikkelingen en maatregelen. Hieronder beperken wij ons tot de ontwikkelingen die een financieel effect hebben, aanvullend op de brief van 15 mei.

- Huur commerciële plint

In de brief van 15 mei 2020 is aangegeven dat wij het besluit hebben genomen om de huren in de commerciële plint in ieder geval tot half juni op te schorten. Inmiddels heeft het college een aanvullend besluit genomen. Hierbij maakt zij onderscheid tussen retail (winkels) en horeca. Voor de winkels sluit de gemeente aan bij de uitspraak van de branchevereniging voor retail. Dit betekent voor retail:

- 50 % kwijtschelding huur in de maanden maart, april en mei 2020;
- Voor de maand juni 2020 uitstel van betaling voor 50 % van de huur tot maximaal eind 2021.

Voor de horeca geldt een andere regeling. Zij zijn lang dicht geweest en hebben te maken met meer restricties. Daarom geldt voor de horeca:

- 100 % kwijtschelding huur in de maanden maart, april en mei 2020;
- 75 % kwijtschelding in de maanden juni en juli 2020;
- 50 % kwijtschelding in de maanden augustus, september en oktober 2020.

De financiële gevolgen van deze maatregelen worden in de bestuursrapportage 2020 verwerkt.

- Verruiming terrassen

Het college heeft het horecabeleid tijdelijk versoepeld, om ondernemers zoveel mogelijk ruimte te bieden onder de huidige omstandigheden. Om dat mogelijk te maken is een extra hoofdstuk toegevoegd aan het horeca exploitatiebeleid, waarmee de tijdelijke verruiming (tot eind 2020) mogelijk wordt gemaakt. Dit hoofdstuk bevat algemene voorwaarden waaronder een ondernemer aanspraak kan maken op extra terrasruimte. Daarnaast biedt de verordening de mogelijkheid voor het verlenen van ontheffing voor precario voor de periode waarin de terrassen vanwege de noodverordening niet gebruikt

konden worden. Aanvullend hierop wil het college een aantal maatregelen nemen, zodat er geen sprake is van extra precarioheffing voor de ondernemers.

- Afval

De RMN heeft de afgelopen periode meer werkzaamheden moeten verrichten, doordat er meer grofvuil aangeboden werd of gedumpt is op straat en er drukte is op het afvalstation. Dit leidt tot meerkosten voor de inzameling en afvoer van tonnages afval. Tot eind mei betreft dit € 95.000 (incl. verkeersregelaars bij het afvalstation). Deze meerkosten beschouwen we als incidentele kosten als gevolg van corona. Indien mogelijk zullen we deze in rekening brengen bij het Rijk.

Vanwege de benodigde inzet door RMN in het kader van de coronamaatregelen (extra inzamelingen om bijplaatsingen te voorkomen, andere inzet van personeel vanwege de 1,5meter regeling) is er veel druk op de capaciteit van de RMN. De organisatie van de zomerinzameling gft is hierdoor dit jaar niet mogelijk. Dit levert een verlaging op van de kosten van RMN van € 69.000.

3.5 Maatschappelijke voorzieningen

Zoals in de brief van 15 mei aangegeven beschouwen wij de KOM, bibliotheek de Tweede Verdieping en Merwestein als voorzieningen die cruciaal zijn voor de Nieuwegeinse sociale infrastructuur. Zoals hiervoor weergegeven heeft het kabinet compensatie beschikbaar gesteld voor het borgen van dergelijke lokale voorzieningen. Daarnaast ontwikkelt de provincie ook een steunpakket voor met name de culturele instellingen in Utrecht. Vanuit de gemeente zijn wij daarop aangehaakt om ook instellingen binnen onze gemeente daarvan mee te laten profiteren.

Voor al onze partners waarmee we een subsidierelatie hebben, geldt dat we de bevoorschotting voortzetten. We bieden ruimte om op maat alternatieve activiteiten in te zetten, die passen bij de huidige behoefte in onze samenleving. Bij de eindafrekening bepalen we samen welke subsidiabele activiteiten gerealiseerd zijn, waarbij we rekening houden met reeds gemaakte kosten voor activiteiten die uiteindelijk niet door konden gaan. De financiële effecten hiervan verwerken wij in onze jaarrekening.

Voor al onze partners geldt dat we maatwerk hanteren. Hierbij hanteren we de volgende criteria:

1. Allereerst geldt dat we aansluiten bij afspraken die de VNG heeft gemaakt met het Rijk.

Als wij eigen afwegingsruimte hebben geldt:

2. We kijken naar mogelijke maatregelen vanuit andere partijen (naast die van het Rijk), zodat daarbij aangesloten kan worden. Daarbij voorkomen we dat maatregelen worden gestapeld.
3. Ook kijken we wat de instelling zelf kan doen. We verwachten dat er ondernemerschap wordt getoond en gezocht wordt naar oplossingen. We verwachten daarbij ook dat de organisaties hun reserves aanspreken.
4. Als daarna nog een beroep op ons wordt gedaan zijn we bereid te ondersteunen als het gaat om:
  - o Maatschappelijke (niet commerciële) voorzieningen, die we in stand willen houden omdat zij een uniek aanbod hebben.

- Voorzieningen in de stad waar we in het verleden bewust voor hebben gekozen; de corona crisis is geen aanleiding om hier, in ieder geval tot de kadernota 2022, andere keuzes in te maken.
  - Daarnaast kopen wij zorg- en ondersteuningsfuncties in, die cruciaal zijn voor de samenleving. De inkoop van deze functies is gekoppeld aan organisaties. Uitgangspunt is dat we de functie in stand willen houden. Het in stand houden van de organisatie is geen doel op zich; echter als de continuïteit van de functie (tijdelijk) in gevaar komt, kan dit wel aanleiding zijn om de organisatie te ondersteunen.
  - Dit betekent dat wij het van belang vinden om voorzieningen in stand te houden op het gebied van cultuur, sport, welzijn en zorg. Meer expliciet gaat het in ieder geval om: De KOM, bibliotheek, MOvector, Verbindion, SAVE, Zorgspectrum, Altrecht en Lister.
5. Soms zal er sprake zijn van bijzondere situaties; dit wegen we expliciet af.
6. Op het moment dat we ondersteuning bieden, kijken wij per situatie welke hulp het meest effectief is. Het kan daarbij gaan om het leveren van een bijdrage in:
- Het verkleinen van de vaste lasten;
  - Het verlenen van directe financiële steun in acute gevallen;
  - Het aanpassen van prestatieafspraken (subsidies en contracten).

4 Financieel perspectief 2021-2024

In dit hoofdstuk geven wij het perspectief weer voor de begroting 2021-2024 en beschrijven wij verschillende ontwikkelingen die van invloed zijn op het begrotingsaldo 2021-2024.

4.1 Perspectief 2021-2024

Het perspectief 2021-2024 is gebaseerd op de begroting 2020-2023. Het perspectief van de meerjarenbegroting 2020, met de daarbij behorende besluitvorming is de start voor het perspectief voor deze koersnota. In onderstaande tabel staat een aantal ontwikkelingen weergegeven dat invloed heeft op het beginsaldo voor de komende jaren. De tabel lichten we daarna toe.

Ontwikkeling meerjarenperspectief	2021	2022	2023	2024
Perspectief begroting 2020 en besluitvorming	22	126	412	442
Lagere raming rentelasten	568	1.148	1.164	1.109
Ontwikkeling algemene uitkering meicirculaire	289	380	1	-14
Algemene uitkering "Groei van de stad"	pm	pm	pm	pm
Saldo sociaal domein	0*	-463	-581	-569
Kapitaallasten investeringen MIP	-	-	-	-1.606
Dekkingsreserve kapitaallasten	pm	pm	pm	pm
Beginstand Koersnota 2021	879	1.191	996	-637

* Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 is er in 2021 nog sprake van een hek om het sociaal domein. Een eventueel tekort, dat nog resteert na het nemen van maatregelen, zal uit de algemene reserve worden gedekt en niet ten laste komen van het begrotingsaldo.

Toelichting bij de tabel:

De lagere raming van de rentelasten is het gevolg van een analyse van onze financieringspositie en aanpassing van de rente. Dit lichten we nader toe in paragraaf 4.3.

De ontwikkeling algemene uitkering meicirculaire betreft de uitkomst van de meicirculaire 2020, gecorrigeerd voor een aantal posten:

- taakmutaties, doeluitkeringen (DU's) en integratieuitkeringen (IU's). Tegenover deze posten staan ook al uitgaven in de begroting, die hiermee budgetneutraal worden.
- het deel van de algemene uitkering dat bestemd is voor het sociaal domein, omdat deze onderdeel uitmaakt van het saldo sociaal domein.
- de verrekening van de loon- en prijscompensatie voor 2024.

We houden in onze berekeningen van de algemene uitkering rekening met een behoedzame groei van het aantal inwoners. Echter de algemene uitkering wordt berekenend op (de ontwikkeling van) een groot aantal maatstaven. Daarnaast is in de berekeningen nog geen rekening gehouden met de groei van het aantal inwoners, gebaseerd op onze woningbouwprognose. In aanloop naar de begroting, zullen wij dit in de nota 'duurzaam financieel evenwicht' verder uitwerken.

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven, vervalt na 2021 het hek om het sociaal domein en lopen de budgetten en de dekking mee in het reguliere begrotingsproces. Op basis van de huidige prognose verwachten we voor de jaren 2022 en verder nog een tekort. Dit is in bovenstaande tabel weergegeven. In het saldo is rekening gehouden met het deel van de algemene uitkering dat voor het sociaal domein bedoeld is en met het structureel maken van de incidentele financiële middelen voor Jeugd vanaf 2021. Zoals aangegeven, wordt tot aan de begroting gewerkt aan maatregelen om het tekort zoveel mogelijk terug te dringen. In de begroting wordt derhalve een geactualiseerd overzicht gepresenteerd.

De kapitaallasten investeringen MIP hebben alleen betrekking op het jaar 2024, omdat dit nieuw is toegevoegd aan het perspectief. De dekkingsreserve kapitaallasten lichten we hierna verder toe in paragraaf 4.4.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat voor 2021 een positief saldo ontstaat van € 879.000 wat oploopt tot € 1.191.000 in 2022 en € 996.000 in 2023. Voor 2024 wordt op dit moment een negatief saldo verwacht. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van de kapitaallasten op investeringen. Deze stijging van de kapitaallasten is één van de redenen waarom het college ter voorbereiding op de begroting met de raad wil spreken over het duurzaam financieel evenwicht.

In het saldo zijn nog niet de effecten van de beleidsmatige ontwikkelingen, die hieronder worden toegelicht, verwerkt. Daarnaast is nog geen rekening gehouden met mogelijke structurele effecten uit de bestuursrapportage.

4.2 Ontwikkelingen

Zoals aangegeven in ons perspectief willen wij in de begroting 2021 ruimte laten voor nieuwe ontwikkelingen en beleidsambities. In deze paragraaf lichten wij deze ontwikkelingen toe. In aanloop naar de begroting worden deze ontwikkelingen verder uitgewerkt. Daarbij bepalen we of en, zo ja, hoe we deze verwerken in de meerjarenbegroting 2021-2024.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor de gemeenschappelijke regelingen zijn de kadernota's reeds door de raad vastgesteld. In de raadsvergadering van 2 jul 2020 worden de begrotingen van de meeste gemeenschappelijke regelingen behandeld. Voor de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) geldt dat de komende jaren sprake is van een hogere bijdrage door de gemeente Nieuwegein dan waarmee we tot nu toe in de begroting rekening hebben gehouden.

Ook voor de WIL en GGDrU geldt dat sprake is van een stijging van de bijdrage. Deze twee verbonden partijen worden binnen het hek van het sociaal domein begroot.

Voor het recreatieschap Stichtse Groenlanden is nog geen begroting 2021 beschikbaar. In de laatste begrotingswijziging 2020 (raadstuk: 2020-169) is aangegeven dat het tekort van de RMN (uitvoeringsorganisatie) incidenteel gedekt wordt en dat structurele wijzigingen in de begroting 2021 worden verwerkt. Het effect hiervan voor de gemeente Nieuwegein wordt in onze meerjarenbegroting verwerkt.

Voor de overige partijen geldt dat de begroting 2021 geen aanleiding geeft om het perspectief aan te passen.

Onlangs heeft het college een besluit genomen om de samenwerking met het Utrechts Archief (HUA) voort te zetten. De afgelopen 10 jaar heeft het HUA op basis van een dienstverleningsovereenkomst taken voor ons uitgevoerd rondom het beheer van de overgebrachte archieven van de gemeente. Deze zomer zal het college een besluit nemen in welke vorm (een dienstverleningsovereenkomst of deelname aan de reeds bestaande gemeenschappelijke regeling) de samenwerking wordt vormgegeven. De verwachting is dat, ongeacht welke samenwerkingsvorm wordt gekozen, de jaarlijkse kosten toenemen. Dit wordt veroorzaakt door de toename van het aantal meters archief. Voorgesteld wordt deze stijging te verwerken in de begroting 2021.

Landelijke ontwikkelingen

De invoering van de omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. De voorbereidingen voor de invoering lopen door in 2021. Daarnaast zal er vanaf 2022 sprake zijn uitvoeringskosten, zowel structureel als incidenteel. Deze kosten liggen in het ruimtelijke domein, maar ook op het vlak van juridische zaken en participatie. De privatisering van het Bouwtoezicht, waarvan de invoering samenhangt met de invoering van de omgevingswet, heeft consequenties voor de aard en hoeveelheid van het werk op dit gebied.

Op dit moment is nog niet inzichtelijk hoeveel middelen de komende jaren nodig zullen zijn. Ook is nog niet bekend of er sprake zal zijn van compensatie voor extra uitgaven. Hierover voert de VNG gesprekken met het kabinet.

De provincie draagt de bodemtaken over naar gemeenten. Hierover worden wij deze zomer geïnformeerd. Op dit moment bestaat er nog geen zicht op de consequenties van deze overdracht en de mate waarin extra uitgaven gecompenseerd worden. Waar mogelijk zullen wij dit voor de begroting 2021 uitwerken.

De uitvoering en inkoop van Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) worden sinds 2015 georganiseerd in de regio U16 door de centrumgemeente Utrecht. Elke regiogemeente krijgt vanaf januari 2022 zelf in fasen de (budgettaire) verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen. De Maatschappelijke Opvang blijft tot 2026 een verantwoordelijkheid van de centrumgemeente, waarna een besluit volgt over de doordecentralisatie. Deze ontwikkeling vraagt om een inhoudelijke verandering (transformatie) en om een herinrichting van systemen (transitie), waarvan de voorbereidingen reeds zijn gestart. De kern van de transformatie is dat mensen, die gebruik maken van Beschermd Wonen, zo veel mogelijk zelfstandig in wijken gaan wonen ('Beschermd Thuis'). Vooralsnog is er alleen sprake van incidentele kosten, die gedekt worden uit de transformatieagenda sociaal domein. Vooralsnog worden geen structurele investeringen verwacht.

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Vanuit het Rijk wordt zowel een incidentele bijdrage in de invoeringskosten (2020) als een structurele bijdrage in de uitvoeringskosten (2021 en verder) beschikbaar gesteld. Uitgangspunt bij de taken voor

inburgering is dat deze budgettaire neutraal worden uitgevoerd. De komende periode wordt een plan van aanpak opgesteld.

Over het boekjaar 2021 zal de gemeente voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording moeten afleggen. Dit betekent dat extra taken moeten worden uitgevoerd, die voorheen (gedeeltelijk) onderdeel waren van de accountantscontrole. Om deze werkzaamheden te ontwikkelen en te borgen, zullen extra middelen benodigd zijn. De komende maanden wordt een plan van aanpak opgesteld, waarbij dit in beeld wordt gebracht.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Bij de besluitvorming over de herijking van Rijnhuizen op 18 november 2019 (2019-345) heeft de Raad opdracht gegeven om een nieuwe visie op mobiliteit in Nieuwegein en de positie van Nieuwegein binnen de regio op te stellen met de daarbij behorende financiële middelen. Dit plan wordt in het najaar 2020 aan de raad voorgelegd. De financiële consequenties hiervan zullen in de begroting 2021 worden verwerkt. Het gaat hierbij om incidentele uitgaven voor 2021. Op basis van het uitvoeringsplan dat in 2021 wordt opgesteld, worden de structurele middelen inzichtelijk gemaakt.

Om de doorstroom van verkeer te verbeteren, is het de ambitie om onze verkeersregelinstallaties te upgraden naar iVRI's. De iVRI's zijn in staat de drukte op de weg te meten, waardoor beter kan worden ingespeeld op de verkeersstromen. Om deze overgang mogelijk te maken, wil de gemeente gaan samenwerken met gemeenten in de regio en met de provincie voor het beheer en onderhoud. Om dit te realiseren is een budget nodig om onze installaties te upgraden (€ 130.000 in 2021). Daarnaast zijn middelen benodigd om het beheer en onderhoud uit te voeren (€ 75.000 per jaar).

De raad heeft op 26 september 2019 het voorstel Financiële aspecten vergunningverlening en handhaving woningomzetting en woningsplitsing (2019-258) vastgesteld. In dit voorstel is aangegeven dat voor de begroting 2021 in kaart wordt gebracht welke structurele middelen benodigd zijn.

Als uitgangspunt voor de aanpak van de fietsknelpunten wordt de door de Fietsersbond opgestelde fietskansen- en knelpuntenkaart gehanteerd. Op basis hiervan worden maatregelen genomen om knelpunten aan te pakken, mede in het licht van de aanleg van de snelfietsroute. De omvang van de middelen die hiervoor benodigd is, wordt de komende periode in kaart gebracht. In het kader van de 1,5 meter samenleving worden ook op korte termijn maatregelen genomen. Waar nuttig en mogelijk, halen we hier maatregelen, die goed passen in ons mobiliteitsbeleid naar voren.

In november 2019 bent u per brief geïnformeerd over het actieplan geluid (2019-406). Onderdeel van dit actieplan is de vervanging van geluidschermen. De komende periode wordt in kaart gebracht welke investeringen dit met zich meebrengt.

Laaggeletterdheid: in december 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over de uitvoering van motie 63 (2019-437). Hierbij is aangegeven dat in de eerste helft van 2020 samen met organisaties de doelen, maatregelen en financiering voor de komende

jaren in beeld wordt gebracht. Op basis hiervan wordt een voorstel voor de aanpak van laaggeletterdheid ontwikkeld. De kosten hiervan vallen in 2021 nog binnen het hek van het sociaal domein.

Onlangs is in opdracht van de Rekenkamer een quick scan uitgevoerd van de fiscale processen in onze gemeente. Tegelijkertijd zijn in de organisatie werkzaamheden opgestart om te komen tot een Tax Control Framework, met als doel om fiscaal in control te komen. Uit beide trajecten komt naar voren dat extra middelen benodigd zijn om de taken op het gebied van fiscaliteit op voldoende niveau uit te kunnen voeren. Enerzijds betreft dit de uitbreiding van capaciteit en anderzijds ruimte voor de inhuur van specialistische kennis. Op basis van het definitieve rekenkamerrapport en het uitgewerkte Tax Control Framework wordt hiervoor een voorstel gedaan.

Door areaaluitbreiding is er sprake van een verhoging van de beheerskosten in de openbare ruimte. Dit wordt voor de begroting 2021 verder uitgewerkt en afgezet tegen de extra inkomsten die op grond van areaaluitbreiding worden ontvangen.

Het toepassen van de wet Bibob is een gemeentelijk instrument in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Het is van positieve invloed op het ontstaan/voortbestaan van blinde vlekken, voedingsbodems en sleutellocaties zoals die aangehaald worden in het districtelijk programmaplan ondermijning. De werkzaamheden die de organisatie uitvoert met betrekking tot de wet Bibob nemen toe en zijn tijdrovender dan verwacht. In 2020 wordt een bibobscan uitgevoerd. Bij deze scan wordt inzichtelijk gemaakt waar welke risico's en kansen zitten en wat dat vraagt van de organisatie. De verwachting is dat uit de scan naar voren komt dat de werkprocessen herijkt moeten worden en meer capaciteit benodigd is. De komende periode wordt dit verder in beeld gebracht.

In de organisatie wordt gebruik gemaakt van een backoffice systeem voor werkprocessen rond de thema's ondermijning, radicalisering, zorg- en participatiefraude en outreachteam. De bedoeling is dat dit systeem in 2021 wordt uitgebreid, zodat het mogelijk wordt om via het systeem privacyproof uitwisseling van informatie met interne en externe partners plaats te laten vinden, op de juiste wijze te archiveren en te voorkomen dat wettelijk bepaalde bewaartermijnen van informatie niet worden overschreden. Voor de uitbreiding van dit systeem is structureel € 20.000 benodigd.

Sinds 2015 is de Participatiewet van kracht en daarmee ook de wet banenafpraak, waarmee werkgevers garantiebanen moeten realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. In 2016 is in de gemeente Nieuwegein een besluit genomen om 4 garantiebanen te realiseren in 2016 en 2017. Hiervoor is toen incidenteel budget vanuit de re-integratiemiddelen binnen het hek sociaal domein beschikbaar gesteld. Het invullen van garantiebanen maakt inmiddels onderdeel uit van ons reguliere personeelsbeleid. Er zijn de afgelopen periode 4 garantiebanen gerealiseerd. Het tijdelijke budget om deze banen te dekken is niet meer toereikend voor de dekking van de garantiebanen de komende jaren. Hiervoor is structureel € 60.000 benodigd.

Daarnaast is sinds 1 januari 2019 een grote groep wsw medewerkers in dienst gekomen bij de gemeente. Zij zijn werkzaam in het groen en de schoonmaak. Binnen deze twee teams is er de komende jaren uit- of doorstroom te verwachten. De uitstroom binnen

deze teams wordt opgevuld met garantiebanen. Omdat de loonkosten van een garantiebaan hoger zijn dan van een wsw-medewerker, leidt dit tot extra kosten. De inschatting is dat voor 2021 € 22.500 benodigd is, als gevolg van uitstroom van wsw-ers, oplopend tot € 72.000 in 2024.

Informatievoorziening & automatisering: Het contract voor Microsoftlicenties loopt af en moet worden vernieuwd. Als gevolg van de groei van het aantal gebruikers en de autonome prijsontwikkeling nemen de kosten van het nieuwe meerjarencontract toe met € 80.000. De softwarediensten voor de werkplek en het daarbij behorende besturingssysteem is essentieel voor bestuur en de organisatie om digitaal te kunnen blijven werken. Zonder contract is het niet toegestaan om gebruik te maken van de software en daarmee is de kostenstijging onvermijdbaar.

In het kader van de I-strategie is afgelopen jaren hard gewerkt aan onderdelen als de techniek op orde en de basis op orde. Voor de basis op orde geldt dat dit ook in 2021 nog voor veel projecten moet gebeuren, waarbij verschillende basispakketten die verouderd zijn moeten worden geüpgraded. Dit geldt voor burgerzaken, het zaakgericht werken, de omgevingswet en veilige koppelingen voor dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Een deel van deze kosten kan worden gedekt uit bestaande kredieten en budgetten. Dit geldt echter niet voor alle projecten en vanaf 2021 zijn er geen incidentele budgetten meer voor de I-strategie toegekend. Om toch voortgang te kunnen boeken is voor 2021 incidenteel een bedrag van € 150.000 benodigd. De verdere doorkijk moet voortkomen uit de herijking van de I-strategie waarover het college met de raad in gesprek zal gaan.

4.3 Financiering

Zoals hiervoor weergegeven hebben we de komende jaren te maken met lagere rentelasten. In deze paragraaf lichten we dit verder toe.

De afgelopen jaren kende de gemeente Nieuwegein een situatie met een financieringsoverschot. Dat betekende dat de inkomende geldstromen jaarlijks groter waren dan te verrichten betalingen. Vooral de verkoopopbrengsten uit Het Klooster zorgden voor deze situatie. Deze situatie gaat echter de komende jaren veranderen. In de eerste plaats moeten de komende jaren veel in het verleden aangetrokken leningen, worden afgelost, terwijl daarnaast de investeringen (met name in onderwijshuisvesting) toenemen. Om die reden, maar ook omdat de situatie op dit moment op de kapitaalmarkt bijzonder is met extreem lage rentestanden, hebben wij een analyse van onze financieringspositie en mogelijke strategie uit laten voeren.

Deze analyse heeft tot een aantal uitkomsten geleid die wij in deze koersnota verwerken.

Uitgangspunt bij onze financiering is dat de gemeente een zogenaamd defensief, prudent en risicomijdend beleid blijft voeren. Dat betekent dat we, gegeven de kaders van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) en de daaruit voortvloeiende ministeriële regelingen, de markt pro-actief en consequent volgen om vanuit die inzichten keuzes te kunnen maken over de momenten van aantrekken en looptijden van geldleningen. Daarbij gaan we uit van maximale spreiding en een evenwichtig beslag op de begrotingsruimte. Daarbij nemen wij geen risicovolle posities in. Wel trekken we zo nodig leningen met uitgestelde storting aan om te kunnen profiteren van tijdelijk lagere rentes op enig moment.

Op dit moment zijn de rentestanden op de financiële markten flink lager dan de rentes die we over de nu lopende geldleningen betalen. De daardoor verwachte lagere rentelasten leiden tot een fors voordeel in de toekomst. In de begroting 2020-2023 hebben we hiermee nog onvoldoende rekening gehouden, maar in de begroting 2021 zullen we dit verwerken (zie tabel hiervoor). Overigens zullen we in het meerjarenperspectief 2021-2024 de rente toch prudent blijven ramen, de situatie op de financiële markten nu kan in enkele jaren uiteraard wijzigen.

Daarnaast hebben we een handelingskader afgesproken waarbij we de ontwikkeling van de rente dagelijks volgen en we bij een rente die oploopt richting 1,0% of zakt onder 0,5% in actie komen om te voorkomen dat de rente verder oploopt en we dus duurder uit zijn en om direct te kunnen profiteren van de extreem lage standen. Eventueel sluiten we contracten met uitgestelde storting af.

De eerdergenoemde analyse heeft ook tot een geactualiseerde liquiditeitsprognose geleid. Deze laat zien dat de financieringsbehoefte die daaruit volgt hoger is dan opgenomen in de meerjarenbegroting 2020. De toegenomen investeringsuitgaven hebben vanwege het relatief grote volume de grootste invloed op de ontwikkeling van de financieringsbehoefte en daarmee op de omvang van de leningenportefeuille.

Om de omvang van de leningenportefeuille te monitoren wordt een kengetal gehanteerd: de zogeheten schuldquote. Deze geeft inzicht in de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten). In de begroting 2020 liep deze quote op van 92 (peiljaar 2019) naar 105. Op basis van de uitgangspunten, inclusief investeringsplanning, die onder deze koersnota liggen en dus zal worden verwerkt in de begroting 2021, loopt de quote van 92 op naar 115. Daarbij gaan we ervan uit dat alle investeringen op het geplande moment worden uitgevoerd. Houden we rekening met enige vertraging op dat vlak (25% vertraging) dan loopt de quote op naar 109. Daarmee blijft de quote in alle gevallen ruim binnen het maximum van 130 dat de VNG als norm aangeeft.

Medio dit jaar zal het treasurystatuut worden geactualiseerd. Daarnaast wordt de paragraaf financiering in de begroting en jaarrekening verder uitgebreid. Naast de beschrijving van de huidige situatie t.a.v. de leningenportefeuille en het effect daarvan op onze begroting, wordt ook inzicht gegeven in de financieringsbehoefte die voor de langere termijn wordt voorzien en hoe wij daar, gegeven de situatie op de markten, mee om willen gaan. In de paragraaf financiering voor de begroting 2021 zullen we hiermee van start gaan.

4.4 Dekkingsreserve kapitaallasten

De gemeente maakt sinds 2012 gebruik van een dekkingsreserve kapitaallasten. Daarmee worden de rente- en afschrijvingslasten van een aantal vastgelegde investeringen gedekt. Dit is de voortzetting van de inzet van een beklemd deel van de algemene reserve, waartoe aan het begin van deze eeuw is besloten. Rechtstreekse inzet van reserves voor de dekking van structurele uitgaven is echter sinds een aantal jaar niet meer toegestaan, als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving. In plaats daarvan is toen gekozen voor het onttrekken van de rente- en afschrijvingslasten van

een aantal investeringen tot een gelijk bedrag, zodat er geen financieel nadeel zou ontstaan.

In de begroting 2020 is reeds aangegeven dat door gewijzigde regelgeving van het BBV het niet meer toegestaan is om rentelasten aan de reserve te onttrekken. Samen met het feit dat we de afschrijvingstermijn van een aantal investeringen hebben verlengd, zorgt dit ervoor dat de feitelijke onttrekkingen die we uit de dekkingsreserve kunnen doen, niet meer synchroon lopen met de bedragen die we daarvoor geraamd hebben in de begroting. Concreet betekent dat dat er een fors nadeel ontstaat in de eerste jaren van het perspectief, doordat we dan minder kunnen onttrekken, en een voordeel in het verdere meerjarenperspectief, omdat we dan nog bedragen aan de reserve kunnen onttrekken, terwijl we daar tot nu toe geen rekening mee hadden gehouden.

Omdat deze situatie ongewenst is voor het financieel perspectief op de korte termijn, vinden hierover gesprekken plaats met de provincie, als toezichthouder, mede in het licht van de corona-crisis die al een zware druk legt op het financiële perspectief op korte termijn. De uitkomst van deze gesprekken, wordt in het gesprek over het duurzaam financieel evenwicht betrokken en waar nodig verwerkt in de begroting 2021-2024.

4.5 Technische uitgangspunten voor de begroting

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2021-2024 worden de volgende technische uitgangspunten gehanteerd. De onderliggende ramingen van het CPB zijn van voor het coronatijdperk. Doordat de hoogte van de algemene uitkering is vastgezet op basis van deze gegevens, kunnen deze, onafhankelijk van de verdere ontwikkelingen, worden gebruikt voor de begroting 2021.

- Op basis van de door het CPB berekende prijs nationale bestedingen wordt voor de prijsgevoelige budgetten in de begroting uitgegaan van een stijging van 1,9%. Deze stijging geldt ook voor de meeste subsidies.
- Voor 2021 is er nog geen cao afgesloten. Het CPB gaat uit van een loonstijging in de overheidssectoren van 3,1%. Met het structurele effect van de cao 2020, dat al in de meerjarenbegroting 2020 is verwerkt, komt de totale verwachte loonsomstijging voor 2021 uit op 4,35%.
- Voor de leges en de kostendeckende heffingen (afvalstoffen- en de rioolheffing) geldt dat de hoogte van de tarieven wordt bepaald door de hoogte van de kosten die voor het betreffende onderdeel worden gemaakt.
- Bij de tarieven van de gemeentelijke belastingen wordt, conform de afspraken in het coalitieakkoord, uitgegaan van een trendmatige aanpassing. Hiervoor wordt het percentage van 3,125% gebruikt (gemiddelde van de loon- en prijsaanpassingen).
- Doordat de gemeente naar verwachting de aflopende leningen kan herfinancieren met leningen met een lager rentepercentage, zal de rekenrente die in de begroting aan de investeringen wordt toegerekend dalen. Dit zal voor de begroting worden berekend op basis van de financiering van dat moment. Anders dan de werkelijk betaalde rente, die is opgenomen in paragraaf 4.1, is deze rekenrente een grotendeels budget-neutrale interne doorrekening.